

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Par Sanctorvm Svibertvs & Plectrvdis

Gelenius, Aegidius

Coloniae, 1640

Clypevs Swibertinvs, Iacvla, Qvae In Scriptorem Vitae S. Sviberti
contorquentur, auertens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9556

CLYPEVS SWIBERTINVS,
IACVLA, QUÆ IN SCRIPTOREM
Vitæ S. Sviberti contorquen-
tur, auertens.

PLECHTRVDIS Vita & Res gestæ, Bene-
uole Lector, maximam partem ex Vita pe-
tuntur S. Sviberti. Quare ne S. Plechtru-
di publico datæ litæ quis moueat, ob S.
Sviberti Vitæ Authorem B. Marcellinum,
quasi hic sit supposititius, eum à quorun-
dam impugnationibus in præsentî iudicauî vindicandum.
S. Sviberti, inquam, non Antistitis Verdenfis, à Carolo
Magno primùm illigenti præfecti, sed alterius ætate prioris,
atque in Cæsaris-Insula Rheno incumbente tumulati,
perq; Leonem III. Papam prima solemnî Canoniz atione
in Sanctorum relati numerum. Quod si vtrumque affecu-
tus fuero, est quod tibi, Beneuole Lector, gra-
tuleris, Tu ijs vttere & vale.

* * *

A

PRO

PRO HISTORIA B. MARCELLINI
 PRESBYTERI DE S. SWIBERTO
 modesta Responſio, aduerſus Dubia à R. P. Iacobo
 Gretſero Soc. Ieſu Theologo mota.

Placobus Gretſerus Societatis Ieſu excellens Theologus, vt S. Richardo regium ſtabiliat titulum, in *Obſervationibus ad vitam eius cap. 7.* bene demonſtrat, quanti facienda ſit Eccleſiarum traditio, præſertim ab Historico, cuius non tantum eſt aduertere, quid Veteres ſcriptum reliquerint, ſed & quid abſque ſcripto tradiderint, cuius traditionis neglectus viros quoque doctos à recto tramite nonnunquam abripuit. Ita quidem ipſe, & veriſſimè. Quo eodem argumento ſe ipſe conficit, quando B. Marcellini librum de vita S. Swiberti tanquam ſpurium condemnat; cum tamen hucusque ex traditione Maiorum noſtrorum, Rixfridi Ultraiectini Episcopi in ſuis ad S. Ludgerum I. Mimigardensium Antistitem, atque aliorum, non vnus ſed plurium iam ſæculorum, adeoq; ex certiffima traditione, in Eccleſia verè Catholica, B. Marcellini nomen prætulit, & ab omnibus approbatione Eminentiffimi Cardinalis Baronij, Bozij, aliorumq; Eccleſiæ Catholice luminum, tanquam genuinus B. Marcellini factus exiſtimatus ſit. Quin & archiuorum tabulæ, publica authoritate confectæ comprobant illum ipſum à B. Marcellino fuiſſe conſcriptum. Ita verò docent tabulæ.

Traditio ec-
 cleſiarū ma-
 gni faciēda

Traditio
 de historia
 S. Swiberti

Traditionē
 hanc Docti
 approbant.

Traditio
 hæc demō-
 ſtratur ex
 archiuo.

INSTRUMENTVM DE VITA
 & Canonizatione S. Swiberti Patroni in
 Rånſerſwerde.

1478. **I**N nomine Domini Amen. Anno à Natiuitate eiusdem Domini milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, Indictione quinta, menſis Octobris die viceſima quarta, hora prima: vel quaſi Pontificatus ſanctiffimi in Chriſto Patris & Domini Sixti diuina prouidentia Pape IV. anno ſuo primo, in mei Notarij publici ac vener. & honorab. Virorum Dominorum Magiſtrorum Heinrichi de Ethen / De-

Decani & Curati, Florentij, Florentij Rothardi, Bartholomai, & Iohannis VVol-
fandi Canonorum Ecclesie Collegiate & Parochialis SS. Martini & Vincentij
oppidi Gorinchemensis partium Hollandie Traiectensis Dyoces. & testium infra-
scriptorum presentia personaliter propter hoc constitutus honestus & discretus vir
Dominus Theodoricus Pauli Presbyter & Notarius, Vicedecanus siue senior Canoni-
cus Ecclesie Collegiate & Parochialis BB. Martini & Vincentij predicta, habens &
tenens in manibus suis quendam librum papireum, quem multis instantiis posita fir-
ma cautione remittendi mediante honorabili & Religioso viro Domino & fratre
Arnoldo, filio Zigeri, fratre Conuentuali Monasterij S. Bonifacij Episcopi & Martyris
in Dochem partium Frisie obtinuit, prout bona fide & in verbo Religioso asseruit,
Qui quidem liber in plerisque locis & solis ruinam, fracturam, & scissuras passus
fuit, propter nimiam vt videbatur eiusdem libri vetustatem, & vt fertur, seu ve-
rius ferebatur conscriptus & compilatus fuit à S. Marcellino Presbytero & Con-
fessore ac egregio Prædicatore prophana Frisonica gentis, editus de vita sanctissimi
& Apostolici Episcopi & Confessoris Zvviberti: quem mihi ad manus obtulit re-
uerenterq; ab ipso recipiens tenensq; manibus meis aperui, & inter cetera scriptum
distinctè reperi in capite præfati libri pro titulo magnis literis: Liber S. Marcelli-
ni Presbyteri & Confessoris de vita S. Zvviberti gloriosi Episcopi &
Confessoris, egregijq; Prædicatoris gentilium per eundem S. Marcel-
linum propria manu conscriptus. Infrãq; scripta parum distans scriptum erat
distinctè etiam magnis antiquis literis: Ex Monasterio Dokem ex Frisia O-
rientali, inde perlegens per quatuor continuos dies vitam eiusdem S. Zvviberti E-
piscopi scriptum reperi in principio: Prologus Marcellini inutilis Presbyteri
in vitam sanctissimi Zvviberti tactatissimi Episcopi & Confessoris,
Venerabili & dilecto in Christo Domino & Patri, Domino Grego-
rio S. Traiectensis Ecclesie Episcopo & Frisonica gentis Prædicato-
ri eximio Marcellinus Presbyter gentilium Prædicator inutilis, &c.
Quo finito incipiebat Capitulum de nobilitate parentum S. Zvviberti, atque præsa-
gio natiuitatis eius, quod sic incipiebat: Tempore enim quo sanctissimus Martinus Pa-
pa & Martyr in Apostolica Sede, &c. Tertium de pueritia eius, & incipiebat sic:
Itaque S. Zvvibertus puer. Quartum vt Monasterium intrauerit, sic incipiens:
Et quia cotidie de virtute &c. * Quintum vt reuocatus à Monasterio per S. Egbertum * Quartum
Archiepiscopum factus sit Canonicus Eboracensis Ecclesie, sic incipiens: Igitur post-
quam in eodem Monasterio. Sextum vt SS. VVilfridus Episcopus & VVigbertus
Presbyter primitus per Frisiam & inferiorem Saxoniam Christum prædicauerint,
sic incipiens: Itaque anno ab Incarnatione Dominica sexcentesimo * octuagesimo se- * septuagesimo
ptimo: Septimum, vt SS. VVilbrordus & Zvvibertus cum reliquis decem Presby-
teris

*tertio ad Germaniam missi predicauerint ipsis fidem Christi sic incipiens: Attamen
 magnificus Praesul. Octauum de martyrio S. VVigberti & constructione S. Traie-
 tensis Ecclesie, sic incipiens: Morabatur autem perfidus Rabbodo, &c. Nonum
 et S. Zvvibertus in carceratus ab Angelo fuit liberatus, sic incipiens: Deinde profati
 Sacerdotes. Decimum, ut vicum Dagenstem ad Christum conuerterit S. Zvv-
 ibertus, sic incipiens: Secessit deinde in diuersis vicis. Vndecimum, ut SS Zvvibertus
 & VVillibrordus Episcopi consecrabantur, sic incipiens: Denique crescente cotidie
 numero. Duodecimum, ut S. Zvvibertus Episcopus comitatum Tjsterbandia con-
 uerterit, sic incipiens: Igitur sanctissimus Zvvibertus Decimum tertium, ut S. Zvv-
 ibertus quendam submersum à morte suscitauerit, & vicum Duerffati conuerterit
 ad fidem Christi, sic incipiens: Cum verò mirificauit Dominus sanctum, &c.
 Decimum quartum, ut S. VVillibrordus à Roma rediens cum S. Zvviberto per Fri-
 siam predicauerit, sic incipiens: Itaque anno à Natiuitate Domini sexcentesimo no-
 nagesimo septimo. Decimum quintum, ut Sancti confocij & conpresbyteri SS. VVil-
 brordi & Svuiberti in diuersas provincias missi Christum predicauerint, sic inci-
 piens: Dein animaduertens. Decimum sextum, ut S. Svuibertus in VVestphalia
 mulierem paralyticam sanauerit, & populum conuerterit, sic incipiens: Itaque sacer-
 rimus Pontifex. Decimum septimum, ut S. Svuibertus Episcopus in Byliuelda
 quendam à peste Squinancia sanauerit, sic incipiens: Erat autem in Biliuelda.
 * Rediens ve- Decimum octauum, ut quendam caecum illuminauerit, sic incipiens: * Mémigardum.
 rd Minimi- dum. Decimum nonum, ut in Bruynstolc quendam paralyticum signo Crucis
 gardum. sanauerit, sic incipiens: Postquam igitur cum suis. Vicesimum, ut Boructuariorum
 magnam partem ad fidem perduxerit Christi, sic incipiens: Cumq; ad Boructuarios.
 Vicesimum primum, ut quendam demoniacum liberauerit, & cum multis bap-
 zauerit, sic incipiens: Erat autem eodem tempore. Vicesimum secundum, de vir-
 tutibus & conuersatione S. Svuiberti Episcopi, sic incipiens: Et licet Boructuarij.
 Vicesimum tertium, ut S. Svuibertus Coloniã veniens à felice Principissa Plectru-
 de honorificè susceptus, duobus miraculis coram ea claruit, sic incipiens: Et licet dia-
 bolus. Vicesimum quartum, ut S. Svuibertus à Pipino VVerdam impetrans, ibi-
 dem Monasterium construxerit, sic incipiens: Igitur felix Plectrudis Vicesimum
 quincum, ut quendam in VVerdam à morte suscitauerit, sic incipiens: Anno verò
 Dominice Incarnationis septingentesimo vndecimo. Vicesimum sextum, ut S. Zvv-
 ibertus multos gentiliũ conuerterit, & Monasterium instituerit in VVerda, sic in-
 ciens: Sanctus verò Zvvibertus. Vicesimum septimum, de vita S. VVilleici Con-
 fessoris Presbyteri S. Zvviberti, & de miraculis per ipsum à Deo perpetratis in Colo-
 nia, sic incipiens: Sanctus VVilleicus. Vicesimum octauum, de obitu S. Zvviberti
 Episcopi, sic incipiens: Redeuntibus à Ioppilia. Vicesimum nonum, de sepultura eius
 ac miraculis aliquibus à Deo per ipsum factis, sic incipiens: Tandem sanctissimum*

corpus. *Tricesimum de miraculis S. Zyviberti Episcopi VVerdensis & Confessoris. Verum quia ego Marcellinus.

Acta fuerunt hac in Sanctuario Ecclesia Gorinchemensis prefata sub Missarum solemnibus, sub anno, Indictione, mense, dieb. hora, & Pontificatu quibus supra, presentibus ibidem venerabilibus, honestis atque discretis viris Dominis Decano & Canonicis Capitularibus prescriptis, ac Gerardo Martini matriculato prefata Ecclesia, Adriano Iohannis Clerici Traiectensis Diocesis, & Theodorico Bolt filio Geronci oppidano Gorinchem. testibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis.

DEINDE VERO ANNO DOMINI Millesimo quadringentesimo septuagesimo tertio, Indictione sexta, mensis Februarij die prima, hora Primarum vel quasi Pontificatus eiusdem, Idem Dominus Theodoricus Pauli in presentia infra scriptorum ad hoc vocatorum & rogatorum, obtulit mihi Notario infra scripto & alium quendam papireum librum, scilicet aque annosum, etiam in multis foliis scissum, in quo habebatur inter ceteras Legendas Canonizatio S. Zyviberti diffusa per aliquot certa Capitula. Quorum Capitulorum in Prologo primum sic incipiebat: Dilecto Patri & Confratri Ludgero. Responso ad predicta sic incipiebat: Venerabili Confratri & Gentilium Predicatori. Tertium, ut Pippinus filius Caroli Martelli in VVerda construxit castrum, & S. Zyvibertus ipsum cum exercitu Christianorum contra Paganos protexerit, sic incipiens: Igitur anno Dominica Incarnationis tricesimo tertio post celebrem transitum sanctissimi Zyviberti. Quartum, ut S. Zyvibertus illustrem Principem Hannaldum a peste Squinancia & periculo mortis cum multis aliis liberauerit, sic incipiens: Dein anno a Natiuitate Domini septingentesimo quinquagesimo quinto. Serenissimus Pippinus. Quintum, de prima eleuatione corporis S. Zyviberti gloriosi Episcopi, sic incipiens: Eodem anno S. Stephanus Papa illius nominis secundus. Sextum, de crudelitate Saxonum, concrematione Ecclesie S. Zyviberti, & destructione oppidi VVerdensis, sic incipiens: Postremo imperante Karolo. Septimum, ut male perijt, qui Ecclesiam S. Zyviberti primus incenderat, sic incipiens: Erat autem in eodem flagitioso exercitu. Octauum, ut duo satrapa Saxonum plagati a Deo, iterum meritis S. Zyviberti pristina restituti sanitati fuerint, sic incipiens: Nec hoc sufficiebat Deo. Nonum, de quodam Saxone lethaliter vulnerato in bello, meritis S. Zyviberti sanato, sic incipiens: Postremo anno Dominica Incarnationis septingentesimo octuagesimo tertio. Decimum, ut S. Zyvibertus solemniter a S. Leone Papa canonizatus fuerit, & SS. Confessorum cathalogo sociatus, sic incipiens: Postremo Dominica Incarnationis anno septingentesimo nonagesimo sexto. Undecimum, de miraculis eius. Super quibus omnibus & singulis, idem sapeditus Dominus Theodoricus Pauli, ad maiorem fidei corroboracionem, quia de eadem historia S. Zyviberti Episcopi VVerdensis, quam ex eodem libro S. Marcellini transcripserat, ut bona fide asseruit, nihil addendo vel

* Hucusq; conuenit cum vita edita, que deinde plura Capitula habet, forte sub huius Capituli inscriptione complexa.

Attestatio de altero libro de Canonizatione S. Zyviberti

minuendo, sed de verbo ad verbum, sicut conscripta erat, conscripserat, quam in vico Verde Imperialis, in quo sanctum Corpus S. Zyviberti, ut fertur, pausat, ad instantiam vnius venerabilis Canonici mittere intendebat, petijt à me Notario publico infra scripto, tanquam à publica & authentica persona, sibi confici atque tradi vnum vel plura publica Instrumenta, mittendum vel mittenda vener. ac honorabilib. viris Dominis Decano & Capitulo S. Zyviberti in Verde praescripta, instanterq; petijt, ut ad gloriam Dei & laudem S. Zyviberti, titulum qualitatis & conditionum mearum, non propter elationem, sed ad maiorem fidei corroboracionem, cum scriberem, inserere vellem. Acta fuerunt hac in praefato Sanctuario Gorinchemensi, sub anno, Indictione, mense, dieb. hor. & Pontificatu, quibus supra, praesentibus ibidem Petro V Vilhelmi Clerico Traiectens Dioces. Theoderico V Vilhelmi & Ioanne Iacobi laicis oppidanis Gorinchemens, testibus fide dignis ad praemissa vocatis specialiter & rogatis.

Et ego Nicolaus Claeuwart de Heckelem Clericus Traiectens, Dyocel. Medicinarum Doctor Consiliarius & physicus Illustrissimi Principis & Domini mei Metuendissimi Domini Ducis Burgundiae, Lotharingiae, Brabant. &c. Nec non sacris Apostolicæ & Imperiali auctoritatibus Notarius publicus: Cum honestum, sanctum & laudabile sit, veritati testimonium perhibere, & praemissa omnia singula sic se habeant & acta sunt ut conscripta, & sic scripta prout acta, & eisdem quo supra modo vna cum praenominatis testibus interfui, eaque sic facta & fieri vidi & audiui. Ideo hoc praesens publicum instrumentum manu mea propria scriptum exinde confeci, publicavi & in hanc publicam formam redegi, signoque & nomine meis solitis & consuetis subscripsi & signavi, ac sigillo meo in rubea cera ad gloriam Dei laudemque Sancti Swiberti Episcopi & Confessoris, supradicti appendendo muniui. In fidem & testimonium omnium & singulorum praemissorum requisitus & rogatus. Item rasuras & correctiones hac eadem mea manu superius non vitio sed errore factas approbo & illius dubium hac eadem mea manu hic scripta & subscripta deleo.

✠ **Locus Signi Notarialis.**

Sign. Notarij tale est: inferius quasi Corona, vel potius sicut in torque aurei Velleris, chalybs igniarius repraesentatur, cui inscriptum nomē Claeuwart; superius corpminebat cū infixis clavis & signo crucis, supra alterā crucē decussatā.

Hæc Sigilli descriptio: ex filo serico in rubea cera tres ferula coronis insignita quibus aperta super imminet galea cū duabus alis exhibentibus inscriptionem nominis Notarij.

Ex his tabulis, ante duo ferè sæcula scriptis, diligenter obseruandum est: quod libellum à S. Marcellino relictum, eiusq; characterem, inculcent fuisse ex vetustate fugientem, & ut ipsis vtar verbis, *in plerisque locis & foliis ruinam, fracturam, & scissuras passum, propter nimiam, vt videbatur, eiusdem libri vetustatem*: atque, vt in fine instrumenti Notarius fatetur: *Rasuras & Correctiones* quasdam ipse fecit. Vnde tamen colligitur, aliquot ipsum sæculis antè scripto fuisse consignatum. Immò eadem tabulæ significant, librum, ex antiquitatis traditione, fuisse ab ipso S. Marcellino conscriptum. Quare non facilè libellus ille falsitatis erat arguendus; nec illius auctoritatem eluant R. P. Gretseri argumenta. Quorum prius desumptum est ex quorundam vocabulorum nouitate; posterius extemporum & rerum gestarum dissonantia. Nam quod ad prius, Respondeo, aliud esse vocabula tunc non extitisse, & aliud necdum omnino innotuisse. Nego vocabula à S. Marcellino allata tunc non extitisse, atque aliquot sæculis post demum fuisse nata; concedo, non fuisse tunc ita omnibus nota, præsertim nobis, cum nos æuam illud veluti à longè & ex obscuro intueamur.

Antiquitas
historiæ S.
Sviberri.

Obiicitur inter cætera nomen BRABANTIÆ, tanquam nouum; sed æquus Lector inspiciat & examinet, quam D. Miræus in lucem emisit, Belgij Notitiam, deprehendet ex capite 23. iam anno 770. ipsius prouinciæ Brabantiæ nomen innotuisse; illius enim in Diplomate suo Karolus Magnus Francorum & Longobardorum Rex meminit, cum *Filuordum* ad Sennæ & Voluulæ confluentes oppidum, in *Brabando* situm ait.

Multa anti-
qua voca-
bula nō sta-
tim cognita

Quin & in eodem D. Miræi libro cap. 35. iam sub Carolo Caluo Flandriæ FLANDRENSIS pagi, id est, territorij, fit mentio. Vnde dudum tunc nomina locis illis imposita esse concludo.

LOTHARINGIÆ nomen sub annum prius 870. Austrasiæ regno attributum pernego, coniecturas aliorum de Tulingia, Turingia, vel Turonia, quasi hæc sibi initio Lotharingia usurpauerit, adiecto fortè lo barbaro articulo, tanquam improbabilis cum Cluuerio in antiqua sua Germania reijcio, quod Tulingi Heluetijs & Latobrigis, teste Cæsare, fuerint vicini, Turingi verò ad fluuium Vnstratum confederint, vnde nihil ad rem nostram faciunt.

De Turonibus videatur & idem Cluuerius. Ego Lotharingiæ nomen assero, iam sexto sæculo natum à Lothario, vel, vt Franci Scrip-
ptores thario,

Lotharin-
giæ anti-
quitas.
Lo-Thulin-
giæ & Lo-
turingiæ
Turonix
figmentum

Clotharin-
giæ à Clo-
ptores thario,

Lotharin-
gia vltatiffi-
mū nomē
à Lothario
Caroli M.
Nepote.

ptores habent, Clothario II. defuncto sub annum 631. qui viuis imperio suo Austrasiæ & Burgundiæ regna adiecit, ideoq; Austrasiæ suum indidit nomen, licet hoc non adeo firmiter sub ipsa initia plaga illi inhæserit, quin aliud Austrasiæ quoque & quidem frequentius usurpatum fuerit, vnde nec ita notum, posterioribus tamen temporibus & sæculis obsoleto Austrasiæ nomine, Lotharingia deinceps, à Lothario Caroli M. Nepote fuit nuncupata. Idem hoc tempore multis accidit locis. Et ne longius abeam, nunquid Philippoburgum vocatur etiamnum *Boenheim*? atque S. Stephani munitio, quæ haud prope Bonnâ abfuit superioribus annis excitata, nunquid etiam hodie indigitatur nomine *Wassenmûs*.

Alia complura eam in rem adducere, sed cum mediocriter in historijs versato, hæc sint quam notissima, ideo prætereo. Eadem ferè reliquorum vocabulorum est ratio.

Britanniæ
antiquitas.

Nam BRITANNIAM ab Engisto Rege Angliam vocitatum probabile videtur, cum maioribus Saxonibus Britanniam ingressis, fuerint misti Angli, vt testis est locupletissimus Venerabilis Beda *lib. 5. hist. c. 10.* & Fabricius *orig. Sax. lib. 1. tit. de Saxonum in Germania rebus gestis*: licet nomen Angliæ id temporis non ita frequentatum & celebre fuerit.

Westphaliæ
antiquitas.

Idem de WESTVALIA censendum tradit *cit. loc.* Fabricius circa annum 524. *Ditio*, inquit, *Saxonum eo tempore inter Visurgim & Aldim fuit, & hi, quod ad Orientem habitarent, Osto Saxones seu Ostuali dicebantur, nam qui trans Visurgim incoluerunt, Westouali in hunc diem dicuntur, quia Occidentem versus habitant, &c.*

Brunsvici
antiquitas.

Brunsvic quoque à Brunone Widekindi M. fratre appellatum existimo, quamuis posterioribus temporibus à Brunone Widekindi abnepote BRUNSVICVM oppidum cœperit ædificari, cum ante esset pagus *Wic* nuncupatus, vt tradunt omnes, Brunonis autem vicus etiam tunc nominatus, quod illum ipse possideret acteneret. Nisi quis fortè dixerit, errore calami *Brunsvic* pro *Wardvic* antiquissimo Saxoniz oppido expressum esse.

Monasterij
Mimigarden-
ortensis
antiquitas.

Similiter Monasterium, ciuitas licet necdum eo tempore esset ædificata, tamen Monasterium seu cœtus religiosus illic iam erat excitatus, & locus illi adiacens Mimigardenorte.

Ex dictis igitur concludo, Vitz S. Svibertii Authorem B. Marcellinum minimè esse supposititium, quod vocabulis inditis & natis, non tamen ita notis fuerit vsus.

Vti-

Vtile fuerit hoc loco notare quod inter R. P. Georgij Garnesfelt ms. inuenio obseruatum, videlicet Marcellini Scriptis, fuisse recentioris aui vocabula ad marginē interpretationis gratia adiecta ab Scholiaste, deinde in textū illata fuisse, quomodo S. Hieronymus quaedā peregrina vocabula solet in Evangelijs interpretari, vt referens Christum dixisse: *Epheta*; hoc est adaperire, non enim Christus dixit *hoc est adaperire* post alterā vocem prolatā; vnde idem Pater nouitas voces parenthesi distinxit in vita S. Sviberti Monasterij edita & à se relecta, & hac ratione omnis illa P. Gretseri haesitatio tollitur: Et id maxime libuit dicere ob duo proxima vocabula Brunsvick & Monasteriū: quorum posterius certissime est recentioris aui, prius autē etiā est recentioris cui si accipitur pro celebri illa vrbe quæ est caput Brūsiensis Ducatus: Ego vero pro illa nequaquā arbitror capi debere, quā opinionem cōfirmat quod neq; vestigium extat quo S. Svibertū Visurgim trāsisse probetur. Fuerit vero cis visurgim circa Angariam & Marchiā aliquis Comitatus, vel ditio, quæ à Brunone Dño suo ad tempus vitæ passim appellabatur, more tunc solenni, vt in numeris patet exemplis archiuorum.

Vtinam mihi ipsum licuisset inspicere authographum, de quo tabulæ ex archiuo Casaris-Insulano supra recitatae testantur, facile litteram omnem deciderem. Sed pergamus: Nec veritati historiae officit, quod Ebertum Eboracensium, Plechelmum S. Sviberti comitem candidæ Casæ vel Massæ Episcopos asserat, cum tamen S. Svibertum circa annū 717 (nostra æra 715.) fateatur defunctū, & aliū de cōstet, ab obitu S. Sviberti B. Plechelmū candidæ Casæ sub annū 723. & Eboracensibus sub annū 735. fuisse datos Antistites. Facilis enim omnino Responsio: B. Marcellinus, qui multis ab obitu S. Sviberti vixit annis, descripsit singulas personas, quales ipse iam scripturus suo tempore, non verò vt ante, nouerat; quamuis Ebertum Harbsfeldius & alij putauerint Abbatem. Scripsit autem B. Marcellinus, teste Pitheo, de Scriptoribus Angliæ, circa annum 761. Quod Wironem scribat **B. VViro.** DEIRORVM Episcopum, non est quod impugnetur, quia DEIRORVM Regum ditio ad Ortum montibus & mari Germanico, ab Occasu Scotico vel Hybernico claudebatur Oceano, (vt testis est Camdenus in sua Britannia, vbi de Brigantibus agit) latius olim complexu suo ad Ortum coërcebat Eboracensem Archiepiscopatum & Episcopatum Dunelmensem, cis Tinam fluium: Ultra verò versus Occidentem, Episcopatum Landt-Castrensem, VWestmorlandiam, & Cumberlandiam. Nihil igitur mirum, si S. VViro, qui Hybernis vel

Ebertus
Ebor. cōstet
& Plechel-
mus Casæ
candidæ
Episcopi

Scotis antiquis præfuit, etiam Deirorum vicinorum populorum nuncupetur Episcopus. Constat autem ex V Vironis vita, à Surio 8. Maij descripta, ipsum cum S Plechelmo peregrinas adisse oras, ac Pipini Austrasiæ Ducis tempore adhuc vixisse.

Responso
ab obiectio
nes ex dif-
crepantia
temporis.

Nec obstat.
si diuersi Hi-
storici non
nihil discre-
pent.
si S. V. Villi-
baldo 30.
annis pro-
uectior, aut
bis ex An-
glicia venerit
non obest
histo.

Differētia
Leuini &
Leuini.

Desidera-
tur adhuc
versum au-
thographi-
um S. Mar-
cellini.

Quæ præterea à tempore inducitur discrepantia, non ea est, quæ B. Marcellini infringat authoritatem. Nam licet à Serrarij calculo notat. 54. in vit. S. Bonifacij, triennium intercedat, tamen illud ex ætate diuersitate numerari potest.

Quod verò Venerabilis Beda in sociorum consortione, qui primi, aut deinceps S Svibertum comitati fuerint, à B. Marcellino non nihil differat, mirum id nemini videbitur, cum etiam hoc tempore, quæ contigerunt, variè à varijs referantur; ita Venerabili Bedæ, qui auditione tantum S. Sviberti iter acceperat, illud alio modo ac reuera fuerat institutum, potuit ab alijs fuisse recensitum. Fateor ex Marcellini authoritate V Vunibaldo & V Villibaldo duobus B. Sviberti collegis adijciendos triginta ætatis annos, ac B. V Villibaldo repetitum è patria iter esse concedendum, cum vita S. V Villibaldi vigesimo secundo capite tradat, à sanctis Bonifacio & V Vunibaldo cæterisque V Villibaldum ex peregrinatione reducem, SALVVM RECEPTVM esse, alioquin EXCEPTVM commodius dixisset.

Denique quod affertur B. Leuinum Adelberti Leuitæ commilitonem ex duodenario B Sviberti comitatu Synodo Ultraiectinæ anno 697. coactæ interfuisse, cum tamen S. Leuinus iam anno 633. sanguinem suum pro Christiana religione fuderit. Aduertendum est, alium fuisse Leuinum & alium Lebuinum, etsi vtriusque ferias Martyrologia ad 12. Nouembris diem celebrent. Leuinus quippe Archiepiscopus & Martyr Gandavi requiescit. Noster verò Lebuinus Presbyter & Confessor tempore posterior, Dauentriæ tumulatus, atque editiore dein loco à S. Ludgero Monasteriensium in V Vestphalia Protoepiscopo honoratus quiescit.

Est & alius Leuinus martyrij adorea coronatus, sed multis sæculis post circa annum 1345. è Diui Francisci Fratrum Minorum Familia, de quo Molanus in Appendice.

Hinc vtrumque existimo, contraria argumenta esse debilitata, quamuis si ipsum B. Marcellini prototypon atque exemplar, quod Dodechemi asseruatur, aut aliunde publici amantium studio aliquando in lucem proferendum spero, mihi videre licuisset, omnino confiderem, validis me brachijs contorta omnia tela retorsum, quod

quod peregrina & suspecta quædã nomina fortè abessent, atq; si R. P. Gretzerus summi Iudicij Theologus vidisset diploma ex Archivio S. Sviviberti à me de historiarum illius vetustate productum nunquam eam oppugnasset. Et merito, nam esto, quod aliquis vno alterove sæcula posterior, recentiora quarundam regionum & urbium vocabula claritatis causa, vel etiam ex imperitia insperferit, an ideo historia tanquam spuria erit reiicienda.

DE WERDA AC SANCTO SWIBERTO, DIS- QUISITIO ET IUDICIUM ÆGIDII GELENII Lic.

QUAM Cranzius lib. primo metro. cap. 21. de queritur in Verden-
storia natam esse rerum confusionem, hanc in eiusdem Ecclesiæ ca-
pite Swiberto vel maxime licet advertere. Quot enim Autores to-
tidem ferè de illo errores prodire, quos facile discussero, si solum lo-
corum, temporum ac personarum fecero distinctionem. Werda itaq; trans-
Rhenum tres constituo, duos vero Swibertos ætate diversos Episcopos

Werda primæ nomen quod Teutonibus insulam significat, &
etiam nunc repræsentat, tribuitur ei, quæ in Rheno sita litore, nunc In-
sula Cæsaris à Friderico I Imperatore dicitur, olim S. Swiberti Insula
à primo eius nominis Westphaliæ Saxoniarque inferioris Apostolo
appellata. Hæc Rheno alluitur illiusque brachio cincta inexpu-
gnabilem loci naturam, in inferiori diocesi Colonienſi, arcem
atque oppidum insigni Canoniorum Collegio (olim Monasterio)
clarum, ac diues Reliquijs Sanctorum Swiberti & Willeici exhibet.

Altera S. Ludgeri Monasteriensis Episcopi Werda siue Werthi-
nia est diocesis item Colonienſis, insula ad Ruram fluvium comple-
ctens firmissimum oppidum & Imperiale Monasterium Ordinis S. Benedicti.

Tertia Verda, olim *Fardium ad Aleram fluvium in pago Sturini* an-
no 786 præsentibus Lullo Moguntino, Hildebaldo Colon. Camalhar-
tio Treuerensi Archiepiscopi Episcopali à Carolo M. decorata sede,
ut habet ipsum Caroli M. diploma apud D. Kleinsorg; (unde erroris
conuincitur Albertus Cranzius, quod prius scribat sedem Ver-
densem Episcopalem in Konende à Carolo Magno constitutam, ac
deinde Verdam fuisse translata) qui autem in diplomate Caroli M.

I.
Insula S.
Sviviberti
hodie Cæ-
saris-Insu-
la ad Rhe-
num.

II.
Insula S.
Ludgeri
Vverda ad
Ruram.

III.
VVerda E-
piscopalit
ad Aleram

quod authenticū extat, testis laudatur Chamclarius, sitne Ricodus Macarius, ad quē binas dedit B. Alcuinus Caroli M. Magister, an verò Amalarius Fortunatus, beneuolo Lectori relinquo discutiendum, quod si posterior in diplomate sit descriptus, Scriptores haecenus grauiissimi erroris coarguentur. Præpositus verò fuit Verdensibus S. Swibertus, ita tamen vt Moguntinum agnosceret Archi-præsulem. Ex quibus luce meridiana clarius euadit, S. Swibertum Antistitem Ferdensem à S. Swiberto Cæsaris-Insulano esse diuersissimum.

Primus
Svibertus
Apostolus
Rheni ac
vicinarum
ditionum.

Prior quippe S. Svibertus natione Anglus Rheni ac ditionum trans Rhenanarum Frisonum item & Saxonum Apostolus, Monasterij quondam (nunc Collegij Cæsaris Insulani) primus fundator & incertæ sedis Episcopus, vnus fuit ex talibus Suffraganeis quos Hincmarus in epistola meminit nulli fuisse certæ sedi illigatos, cuius res gestas B. Marcellinus & miracula S. Ludgerus conscripserunt. Videlicet quod ann. 647. natus sit, & septuagenarius circa an. Dñi 717. alias 715. ex hac vita demigrarit Post obitum vero Pipino Caroli M. parenti sub annum septingentesimum quinquagesimum tertium, in prælio patrocinatedus fuerit, & anno deinde septingentesimo quinquagesimo quinto, ab Hildegero Colonienfi Archiepiscopo iussu Stephani Papæ, è tumulo eleuatus, demique anno octingentesimo tertio, præsentate Carolo Magno plurimisq; Cardinalibus & Archiepiscopis à Leone III. Papa in Sanctorum Catalogum solemniter sit recensitas.

*sexto.

Secundus
Svibertus
Apostolus
Vestphaliae
Episcopus
Verdensis

Posterior vero Svibertus primus Verdensium aut Ferdensium ad Aleram fluium in Saxonia circa Annum 786. qui fuit 68. ab obitu prioris S. Sviberti, Episcopus est constitutus, atque hunc B. Bonifacij tradunt fuisse discipulum, cum ille prior Bonifacij fuerit magister sine Collega. Fuit hic genere quoque Anglus, ac vita Angelicus, professione monachus & Abbas, atq; Anno Christi 786. regni Caroli decimo nono, Verdensem Cathedram obtinuit, eodemq; anno ab Adriano Papa pontificatus sui anno decimo confirmatus est: *Celebrem (inquit de eodē Crantzio metrop. li. i. c. 6.) seruant prouinciales memoria magni itineris quod pro Christo, & eius Religione vno illum sole memorant peregisse.*

Verba ex Catalogo
Vestphaliae
Episcopi

Factus deinceps gregi suo vitæ exemplar integerrimum, tanquam frofa plantata super riuos aquarum, fructum gloriosum & copiosum pecit: donec suadente diabolo à subditis rebellantibus Episcopatu hulsus Anno 807. spiritum Deo reddidit. Sedit annos 21. successorem habuit B. Pattonem Scotum ex Abbate Amarbaricensi.

Vnde iam varij deteguntur errores. Primus eorum qui Werdam ad

ad

ad Rhenum seu Insulam S. Sviverti vel Cæsaris, confundunt cum Werthinia vel V Verda S. Ludgeri in Rura fluuio siue Imperiali Monasterio Werdensi, tum qui primam Cæsaris Werdam pro Verda Episcopali, vel Ferda & Fardio ad Aleram fluuium in Saxonie accipiunt.

Deinde illorum patet hallucinatio qui Svibertos non discernunt, cum constet plures olim fuisse celebres Svibertos. Nam & Hildebaldi Archiepiscopi (cuius memini in *Hierotheca mea*, & in *Colonia supplice* nuper edita) Colonienfis ex Illustri sorore nepos Gozellinus de Grimbergen / & Haragerus de Cosueldia idem nomen à primo Sviberto in memoriam beneficiorum ab ipso obtentorum mutuati sunt. Canisius etiam ad diem 29. Maij meminit B. Sviberti Episcopi & Martyris Hechelmix quiescentis. In hac autem nostrâ disquisitione de duobus tantum agimus, quorum alter suffraganeus nullius certæ sedis anno 717. æra maiore, nostra autem 715. sub Pipino obiit; alter verò 68. annis posterior sub Carolo Magno certum in inferiori Saxonia obtinuit locum Episcopalem.

Tertio patet errare Crantzius dum posteriorem Svibertum solum agnoscit quem Baronius dissimulat priorem Svibertum V Verdensem Episcopum appellans, cum tamen prioris sedes & monasterium ad Rhenum, cathedræ dignitatem & successionem nunquam obtinuerit; nisi fortè vt antiquitatis prærogatiuam Verdensibus Episcopis attribuas, velis dicere ad ipsos prioris Sviverti sedem esse translata, atque ita Osnabrugenses spoliare coneris protho-episcopatus in Saxonia honore. Professores Laurentiani apud Colonienfes Gymnasij in præfatione vitæ prioris S. Sviverti Verdensis eum quondam Ecclesiæ eiusdemque diocesis quæ in Saxonia est Episcopum asserunt, prout etiam in prologo Vitæ S. Ludgeri scribunt superiori sæculo Monachi V Verthinenses. Hos fortè Baronius, alijq; sequuntur. Arnoldus V Vion autem in notationibus ad martyrologium Benedictionum planè errat in citatione Crantzij, dum illum in metrop. lib. 1 c. 6 de primo S Sviberto credit loqui, cum expressè de secundo loquatur, primum ignoret. Hos sequi videtur D. Cornel. Schultingius in commentario Ecclesiastico, qui vtriusque Sviverti ætatem & acta in vnum & eundem confundit; asserit quidem auctoritatem Bedæ *Lib. 5. hist. Ang. cap. 12.* sed Beda illic de primo Sviberto loquitur, & in rebus Anglicanis tradendis vltra annum 766. non peruenit.